

ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

ПРОГРАМА

вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 051 «Економіка»

ЛЬВІВ-2023

Програма вступного фахового випробування з дисципліни «Економіка» для вступників на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD).

Укладачі:

Скриньковський Р. М. – к. е. н., професор, завідувач кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій

Пинда Ю. В. – д. е. н., професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій

Семцов В. М. – д. е. н., професор, професор кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій

Рекомендовано Вченою радою Львівського університету бізнесу та права (Протокол № 9 від 30 травня 2023 року).

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 «Економіка». Вона містить два розділи, у першому з яких відображені загальноекономічні питання, а у другому – питання дисциплін фахового спрямування. Розроблені питання базуються на фундаментальних постулатах макро-, мезо- і мікроекономіки та результатах сучасних наукових досліджень, спрямовані на виявлення знань та умінь здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності «Економіка».

Розділ 1. Загальноекономічні питання

1. Моделі економічних систем: сутність, переваги, недоліки.
2. Поняття категорії «товар» у контексті ринкових відносин.
3. Цінність товару та чинники, що її визначають.
4. Основні постулати теорій вартості й корисності.
5. Ключові засади еволюційного розвитку економіки.
6. Стратегічне планування економіки.
7. Ринкова інфраструктура: поняття, принципи функціонування, особливості.
8. Підходи до формування та регулювання національної економіки України.
9. Теорія інновацій. Сучасні концепції розвитку інновацій.
10. Класична та неокласична теорії інновацій.
11. Інноваційний процес: поняття та характеристики.
12. Моделі поширення інновацій.
13. Поняття інноватики, геуристики, інвентики та їхня роль в інноваційному процесі.
14. Державне регулювання інноваційної діяльності.
15. Національна інноваційна система України.
16. Організування й регулювання діяльності суб'єктів інноваційних інфраструктур.
17. Стратегії розвитку інновацій.
18. Інноваційний потенціал та підходи до його оцінювання.
19. Підприємство як ключовий суб'єкт економічних відносин. Класифікація підприємств за формами власності.
20. Види об'єднань підприємств, їхні характеристики.
21. Основні та оборотні засоби підприємства: види, характеристика, особливості формування.
22. Засади провадження підприємництва в Україні.
23. Сутність та види конкуренції.
24. Поняття монополії. Природні монополії.
25. Форми монополістичних об'єднань та їхня характеристика.

26. Способи та методи впливу держави на суб'єктів порушення антимонопольного законодавства.
27. Управління капіталом підприємства.
28. Собівартість як економічна категорія. Класифікація витрат.
29. Прибуток як економічна категорія.
30. Рентабельність діяльності підприємства.
31. Шляхи підвищення ефективності виробництва.
32. Попит як економічна категорія. Цінова еластичність попиту.
33. Пропозиція як економічна категорія. Цінова еластичність пропозиції.
34. Ціна як економічна категорія. Структура та класифікація цін.
35. Методи і моделі ціноутворення.
36. Сутність та види суспільного відтворення на макрорівні.
37. Структурні зрушення в пропорціях суспільного відтворення.
38. Екстенсивний та інтенсивний типи економічного зростання.
39. Валовий національний продукт: поняття та особливості формування.
40. Економічний зміст категорій: чистий національний продукт, національний дохід та особистий дохід.
41. Економічна рівновага і циклічність. Фази циклу.
42. Безробіття: причини виникнення, типи та соціальні наслідки.
43. Поняття інфляції, її форми та темпи.
44. Кейнсіанська та монетарна моделі розвитку економіки.
45. Державний бюджет як основна ланка фінансової системи держави.
46. Соціально-економічна політика держави.
47. Сутність і чинники формування заробітної плати.
48. Суспільні фонди споживання: сутність та джерела формування.
49. Система світового господарства, її основні характеристики та напрямки розвитку.
50. Міжнародна валютна система та валютні відносини.
51. Глобалізація сучасної економіки.
52. Міжнародний поділ праці. Форми світових економічних відносин.
53. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика.
54. Передумови та особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
55. Методи і моделі економічного оцінювання діяльності виробничо-господарських структур.
56. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та ключові характеристики.
57. Економічне оцінювання потенціалу підприємства.
58. Методичні засади оцінювання вартості інноваційних технологій.
59. Сучасні системи управління персоналом підприємств.
60. Економічна діагностика показників діяльності бізнес-структур.
61. Принципи здійснення суб'єктами господарювання інноваційно-інвестиційної діяльності.
62. Оцінювання ефективності праці.
63. Економічні засади контролінгу на підприємствах.
64. Економіка й управління якістю виробництва.
65. Системи мотивування працівників на підприємствах.

66. Підходи до оцінювання конкурентоспроможності продукції підприємства.
67. Методи і способи конкурентної боротьби.
68. Збалансовані системи показників підприємства.

Розділ 2. Питання дисциплін фахового спрямування

1. Принципи і передумови функціонування циркулярної економіки.
2. Цифровізація світової економіки: проблеми і перспективи.
3. Цифрова економіка в Україні: передумови становлення та перспективи розвитку.
4. Монополізація економіки України: причини та наслідки.
5. Концепція сталого розвитку економіки України.
6. Макро- і мікроекономічні показники виробничо-господарських структур, галузей, регіонів.
7. Особливості і перспективи використання хмарних технологій та нейронних мереж в економіці.
8. Концепції і моделі економічної діяльності, визначені сучасним технологічним укладом.
9. Економіка знань: сутність та особливості.
10. Системи взаємодії суб'єктів економіки: кластерний підхід.
11. Розвиток економіки на засадах SMART-технологій.
12. Економічні засади ресурсо- та енергозбереження.
13. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання України: проблеми і перспективи розвитку.
14. Управління нематеріальними активами та інтелектуальною власністю в сучасних економічних умовах.
15. Проблеми й особливості розвитку «зеленої економіки».
16. Економічне оцінювання бізнес-процесів підприємств.
17. Сучасні системи бізнес-аналізування.
18. Системи моделювання бізнес-процесів підприємств.
19. Економіка та управління знаннями.
20. Економічне прогнозування на засадах імітаційного моделювання.
21. Економічні засади аналізування та застосування масивів великих даних.
22. Застосування інформаційно-технологічних моделей в управлінні соціально-економічними процесами.
23. Процесне та імітаційне моделювання економічних систем.
24. Економіка та управління бізнес-процесами.
25. Ресурсо- та енергозбереження як стратегічні вектори розвитку економіки.
26. Інноваційне підприємництво в Україні: принципи, моделі, тенденції розвитку.
27. Екосистеми комерціалізації інновацій.
28. Цифрові компетентності працівників: проблеми і перспективи розвитку у контексті сучасної економіки.
29. Економічне оцінювання інноваційної активності підприємств.
30. Економічне оцінювання інноваційної ємності ринку.
31. Економічне оцінювання інноваційної сприйнятливості підприємства.

32. Інноваційно-інвестиційні стратегії розвитку господарських структур, галузей та регіонів.
33. Стартап як сучасна форма розвитку бізнесу.
34. Спін-офф, скейлап та скрюап як види інноваційних форм бізнесу.
35. Економічні інструменти обґрунтування інвестиційної привабливості стартапу.
36. Академічне підприємництво та трансфер технологій.
37. Формування бізнес-моделей підприємств.
38. Комерціалізація бізнес-ідей: принципи та особливості.
39. Економічне оцінювання та засади забезпечення економічної стійкості та безпеки суб'єктів господарювання.
40. Сталий розвиток економіки.
41. Трансформація бізнесу на засадах вартісно-орієнтованого підходу.
42. Сутність та багатогранність процесу відтворення в економіці.
43. Оцінка економічного стану країни за динамікою основних макроекономічних показників.
44. Особливості економічного стану у фазах: піднесення, пожвавлення, депресії, кризи.
45. Економічні аспекти впливу пандемії, зумовленої Covid-19, на Україну.
46. Вплив інфляції на розвиток макроекономічних процесів в Україні.
47. Шляхи й економічні інструменти вирішення проблем бюджетного дефіциту.
48. Вплив кредитування на розвиток макроекономічних процесів.
49. Соціальна політика України на сучасному етапі: проблеми і перспективи.
50. Характеристика основних форм міждержавних об'єднань у сучасній економіці.
51. Проблеми й перспективи інтеграції економіки України у світове господарство.
52. Інформаційне забезпечення оцінювання інноваційно-інвестиційної привабливості бізнес-структур.
53. Економічні процеси в умовах глобалізації та інтеграції.
54. Роль співпраці України з МВФ та світовим банком у контексті розвитку економіки.
55. Інноваційні системи економічної діагностики.
56. Стратегічне управління в умовах біхевіористичної економіки.
57. Еволюційний розвиток економічних систем.
58. Підходи до оцінювання вартості інноваційного продукту.
59. Сучасний інструментарій управління доходами і витратами суб'єктів господарювання.
60. Інтелектуальний бізнес: особливості становлення та перспективи розвитку в Україні.
61. Сучасні особливості зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання України.
62. Економічне оцінювання ефективності зовнішньоекономічних операцій та угод.

63. Іноземне інвестування економіки України: сутність та показники оцінювання ефективності.
64. Економіка та управління бізнес-процесами.
65. Розвиток економіки на засадах Індустрії 4.0.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності 051 «Економіка» проводиться у письмовій формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на інформаційному стенді відділу докторантури та аспірантури й офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка» формуються в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 051 «Економіка» та затверджуються рішенням Приймальної комісії Національного університету «Львівська політехніка».

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 051 «Економіка» містить письмову компоненту з п'яти питань (1-2 питання з кожного розділу, кожне із п'яти питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів – 100 балів).

Критерії оцінювання кожного питання письмової компоненти вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка» є такими:

Оцінка «відмінно» (18-20 балів): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.

Оцінка «добре» (14-17 балів): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.

Оцінка «задовільно» (10-13 балів): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

Оцінка «незадовільно» (0-9 балів): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка»

передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Peter E. Earl, 2018. Richard H. Thaler: A Nobel Prize for Behavioural Economics, *Review of Political Economy*, 30:2, 107-125, DOI: [10.1080/09538259.2018.1513236](https://doi.org/10.1080/09538259.2018.1513236)
2. Mrykhina O., Lisovska L., 2020. Methodical Approach to Pricing of R&D Products During their Transfer from Universities to Business Environment, *2020 IEEE 15th International Conference on Computer Sciences and Information Technologies (CSIT)*, Zbarazh, Ukraine, pp. 241-246, doi: [10.1109/CSIT49958.2020.9321884](https://doi.org/10.1109/CSIT49958.2020.9321884).
3. Lim S.Y., Min J.S., Yoo S.H., 2024. Price and Income Elasticities of Residential Heat Demand from District Heating System: A Price Sensitivity Measurement Experiment in South Korea, *Sustainability* 13, 7242. <https://doi.org/10.3390/su13137242>
4. Stangl B., Prayag G., Polster L., 2024 Segmenting visitors' motivation, price perceptions, willingness to pay and price sensitivity in a collaborative destination marketing effort, *Current Issues in Tourism* 23:21, 2666-2682, DOI: [10.1080/13683500.2019.1662380](https://doi.org/10.1080/13683500.2019.1662380)
5. Yurdadön P., Öztayşi B., Çimen E.B., 2020. A Price Sensitivity Based Intelligent Pricing System for Global E-commerce. In: Kahraman, C., Tolga, A.C., Cevik Onar, S., Cebi, S., Oztaysi, B., Sari, I.U. (eds) *Intelligent and Fuzzy Systems. INFUS 2022. Lecture Notes in Networks and Systems*, Springer 504. Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-09173-5_111
6. Zinoubi Z.G., 2024. Determinants of Consumer Purchase Intention and Behavior Toward Green Product: The Moderating Role of Price Sensitivity, *Archives of Business Research* 8(1) (2020), 261-273.
7. Hardy E., 2022. The Effect of the Environmental Factor on Customer Satisfaction in the Context of a Global Economy – An Experimentation, June 28. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4148640>
8. Pylypenko H.M., Prokhorova V.V., Mrykhina O.B., Koleshchuk O.Ya., Mushnykova S.A., 2020. Cost evaluation models of R&D products of industrial enterprises, *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu* 5, pp. 163–170, <https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-5/163>
9. Halkiv L.I., Phil G.O., Paten I.M., Kulinyak I.Ya., Bospalyuk H.M. 2022. Educational potential of innovative economy: development factors and priorities, [Освітній потенціал інноваційної економіки: чинники та пріоритети розвитку], *Rastr-7*, pp. 258.
10. Thaler, R. H. 2015. *Misbehaving: The Making of Behavioral Economics*. New York: W. W. Norton.

11. White, M. D., 2017. 'Preferences all the Way Down: Questioning the Neoclassical Foundations of Behavioral Economics and Libertarian Paternalism. *Economia* 7 (3): 353–373. doi: 10.4000/oeconomia.2646
12. Mondello, E., 2022. Working Capital Management. In: Corporate Finance. Springer Gabler, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-34408-5_6
13. Harcourt G.C., 2016. Microfoundations: a personal historical note. *Review of Political Economy* 28:2, pages 307-308.
14. Toporowski J., Denis A., 2020. Microfoundations: Introduction. *Review of Political Economy* 28:1, pages 90-91.
15. Boianovsky M., 2020. Reacting to Samuelson: Early Development Economics and the Factor-Price Equalization Theorem, *Review of Political Economy*, DOI: [10.1080/09538259.2020.1815969](https://doi.org/10.1080/09538259.2020.1815969)
16. Svorenčík A., 2020. The Driving Forces Behind the Rise of Experimental Economics, *Review of Political Economy*, DOI: [10.1080/09538259.2020.1841384](https://doi.org/10.1080/09538259.2020.1841384)
17. Edward J. Nell & Karim Errouaki, 2016. Modeling and Measuring Economic Reality: Reply to the Reviews, *Review of Political Economy*, 28:3, 448-463, DOI: [10.1080/09538259.2016.1154758](https://doi.org/10.1080/09538259.2016.1154758)
18. Chaparro, F. X.A. and de Vasconcelos Gomes, L.A., 2021. Pivot decisions in startups: a systematic literature review. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, Vol. 27 No. 4, pp. 884-910. <https://doi.org/10.1108/IJEBR-12-2019-0699>
19. Escursell, S., P. Llorach-Massana, M. 2021. Blanca Roncero, Sustainability in e-commerce packaging: A review, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 280, Part 1, 2021, 124314, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124314>.
20. Mansfield, E., 1975. East-West technological transfer issues and problems, international technology transfer: Forms, resource requirements, and policies. *American Economic Review*, 65(2), pp. 372–376.
21. Kaczam, F., Siluk, J.C.M., Guimaraes, G.E. *et al.* Establishment of a typology for startups 4.0. *Rev Manag Sci* 16, 649–680 (2022). <https://doi.org/10.1007/s11846-021-00463-y>
22. Norton, R.D. 2021. *The Geography of the New Economy*. Reprint. Edited by Scott Loveridge and Randall Jackson. WVU Research Repository, 2021.
23. Gibson, B., and M. Setterfield. 2018. Real and Financial Crises in the Keynes–Kalecki Structuralist Model: An Agent-based Approach. *Metroeconomica*. doi:10.1111/meca.12201.
24. Gibson B. & Setterfield M., 2018. Intermediation, Money Creation, and Keynesian Macrodynamics in Multi-agent Systems, *Review of Political Economy*, 30:2, 154-171, DOI: [10.1080/09538259.2018.1458494](https://doi.org/10.1080/09538259.2018.1458494)
25. Hollis, M. and E. J. Nell, 1975. *Rational Economic Man: A Philosophical Critique of Neoclassical Economics*. Cambridge: Cambridge University Press.
26. Nell, E. J. 1998. *The General Theory of Transformational Growth*. Cambridge: Cambridge University Press.
27. A. De Pascale, R. Arbolino, K. Szopik-Depczyńska, M. Limosani, G. Ioppolo, A systematic review for measuring circular economy: The 61 indicators, *Journal of Cleaner Production*, Volume 281, 2021, 124942, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124942>.

28. Solow, R. M. 2010. 'Building a Science of Economics for the Real World.' Testimony before the US House of Representatives Committee on Science and Technology (Subcommittee on Investigations and Oversight) [<http://www2.econ.iastate.edu/classes/econ502/tesfatsion/Solow.StateOfMacro.CongressionalTestimony.July2010.pdf>].
29. Schwab, K., Ed., 2016-2024. The Global Competitiveness Report. Geneva: World Economic Forum.
30. Global R&D Funding Forecast, 2024, [online] Available at: <<https://www.battelle.org>>
31. Hägerstrand, T., 2017. Innovation diffusion as a spatial, [online] Available at: <<https://www.worldcat.org/title/innovation-diffusion-as-a-spatial-process/oclc/536383>>
32. Haken, H., 1982. Synergetik. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
33. Henne, F.U. 2022. Grundlagen von Performance Based Contracting (PBC) und Performance Measurement & Management (PMM). In: Performance Based Contracting. Supply Chain Management. Springer Gabler, Wiesbaden. https://doi.org/10.1007/978-3-658-36793-0_2
34. A. Jamwal, Rajeev Agrawal, M. Sharma, V. Kumar, S. Kumar, Developing A sustainability framework for Industry 4.0, Procedia CIRP, Volume 98, 2021, 430-435, <https://doi.org/10.1016/j.procir.2021.01.129>.
35. Heilbroner, R., 1976. Business Civilization in Decline. W. W. Norton & Company.
36. Human Development Report, 2020. (Published for the United Nations Development Programme (UNDP)). Canada: Gilmore Printing Services Inc.
37. Velenturf, A.P.M., P. Purnell, Principles for a sustainable circular economy, Sustainable Production and Consumption, Volume 27, 2021, 1437-1457. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2021.02.018>.
38. World Economic Forum, 2024. Global innovation index (2024), [online] Available at: <<https://www.globalinnovationindex.org>>
39. Ілляшенко, С. М., Шипуліна, Ю. С. та Комарницька, Г. О., 2017. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації. Маркетинг і менеджмент інновацій, № 1, с. 231–241.
40. Клименко, С. М., Дуброва, О. С., Барабась, Д. О., Омеляненко, Т. В. та Вакуленко, А. В., 2021. Управління конкурентоспроможністю підприємства. К.: КНЕУ.
41. Залуцька, Х. Я., 2020. Управління розвитком підприємств на основі процесів диверсифікації та інтеграції: теорія, методологія та практика. Харків : Вид-во Іванченка І.С.
42. Кузьмін, О. Є., Мельник, О. Г., Скибінський, О. С. та Сталкіна, Л. О., 2017. Формування та використання інвестиційних портфелів підприємства: методологія та інструментарій. Львів: Видавництво «Центр Європи». 89.
43. Чухрай Н. І., Шаховська Н. Б., Мрихіна О. Б., Лісовська Л. С., 2021. Оцінювання результатів науково-технічних робіт для їх комерціалізації. Київ: Кондор, 226 с.
44. Козик, В. В., Жураковська М. Б. та ін., 2021. Центри трансферу технологій: еволюція моделей, світовий досвід, шляхи розвитку в Україні. Київ: Кондор. 128 с.

45. Кузьмін, О. Є. ред., Петришин Н. Я. та Дорошкевич, К. О., 2011. Стратегічна діяльність підприємств: технології планування та побудова карт. Львів: Міські інформаційні системи.
46. Ситник, Й. С., 2020. Теоретико-методологічні засади інтелектуалізації менеджменту підприємства. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
47. Гальків, Л. І. та ін., 2021. Організування і проведення наукових досліджень: 1001 тест для магістрів (Спецкурс для спеціальностей 051 "Економіка", 073 "Менеджмент"): навчальний посібник. Львів: Растр-7, 198 с.
48. Мрихіна, О. Б., 2018. Трансфер технологій з університетів у бізнес-середовище: парадигма, концепція та інструментарій оцінювання. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 440 с.
49. Федулова, Л. І., 2016. Управління інноваціями. К.: КНЕУ.
50. Козик, В. В., Колещук О. Я. та ін., 2020. Теоретичні і прикладні засади трансферу технологій з університетів до бізнес-структур. В: В. В. Прохорова, ред. Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки. Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, Видавництво Іванченка І.С. С. 173-182.
51. Яремко, І. Я., 2013. Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства. Львів: Видавництво Львівської політехніки.